

Võru Linnavolikogu

Teie 01.11.2024

Meie 20.11.2024

nr 12-6/1228-2

**Vastus Võru Linnavolikogu poolt Võru
vanalinna muinsuskaitseala kaitsekorrale
tehtud ettepanekutele**

Võru Linnavolikogu otsustas oma 16.10.2024 istungil toetada Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu "Võru muinsuskaitseala kaitsekord" kooskõlastamist, kuid tegi alljärgnevad muudatusettepanekud:

- 1. täpsustada punktis 23. arheoloogilise kultuurikihiga alal arheoloogiliste uuringute tegemise nõudeid, kuna antud juhul näib, et tegemist on absoluutsete nõuetega, mis ei ole juhtumipõhine;*
- 2. arvata B-kategooriast välja F. R. Kreutzwaldi tn 16, Võru vana spordikooli hoone välja, uueks kategooriaks määrata C-kategooria. Põhjendatakse asjaoluga, et tegemist on nii ehk naa alaga, kus hoonetel välisfassaad peab olema miljööväärtuslik.*
- 3. arvata B-kategooriast välja Lembitu tn 2 hoone, uueks kategooriaks määrata C kategooria. Põhjendatakse asjaoluga, et tegemist on nii ehk naa alaga, kus hoonetel välisfassaad peab olema miljööväärtuslik.*

Kultuuriministeerium ja Muinsuskaitseamet arutasid ettepanekuid ja asusid seisukohale:

1. Võru muinsuskaitseala kaitsekorra eelnõu punktis nr 23 on arheoloogiapärandi kaitseks esitatud kolm nõuet, mille eesmärgiks on hoida arheoloogilist kultuurikihti, kuid mis ei välista ehitamist ega kaasnevaid kaeve- ja pinnasetöid. Juhime tähelepanu, et punktis nr 23 esitatud nõuded kehtivad vaid arheoloogilise kultuurikihiga aladel (mis on ära toodud kaitsekorra eelnõu lisas 3), mitte kogu kavandataval muinsuskaitsealal. Lisaks selgitame, et Muinsuskaitseamet analüüsib iga kaeve- ja muu pinnasetööga seotud tööde tegemise loa taotlust eraldi, võttes arvesse planeeritava tööde ala kohta olemasolevat informatsiooni, millele tuginedes tehakse kaalutletud otsus, kas arheoloogiliste uuringute määramine on vastava töö puhul vajalik või mitte. Ka töödele seatavad lisatingimused, näiteks nõue arheoloogilise uuringu käigus välja selgitada arheoloogilise kultuurikihi stratigraafia kuni loodusliku pinnaseni, on seotud planeeritavate tööde mahu, asukoha ja kaevamismetoodikaga. Olukorras, kus Muinsuskaitseamet varasemalt kogutud andmete põhjal teab, et planeeritavate tööde alal on arheoloogilise kultuurikihi esinemine vähetõenäoline, ei määrata asjatuid arheoloogilisi uuringuid ega panda põhjendamatuid kohustusi planeeritavate tööde tegijale või tellijale. Kaitsekorra eelnõus esitatud punktiga nr 23 juhib Muinsuskaitseamet kõigi asjassepuutuvate tähelepanu tõsiasjale, et Võru muinsuskaitsealal on arheoloogilise kultuurikihiga alad, kus peab juba tööde planeerimise faasis arvestama võimalike arheoloogiliste uuringute läbiviimise vajadusega ja taotlema seetõttu Muinsuskaitseametilt tööde tegemise loa.

Samuti on eelnõu seletuskirja punktis 23.3 täpsustatud, et nimetatud piirangud kehtivad ehitus- või kaevetööde puhul, mis ohustavad arheoloogilist kultuurikihti kavandatavatest töödest sügavamal. Taimede kasvatamisega seotud kaevetööde tegemisel ei ole vajalik taotleda Muinsuskaitseameti tööde tegemise luba, v.a. kõrghaljastuse rajamisel. Tööde tegemise luba ei ole vaja taotleda istutustöödele, peenarde rajamise vms taimede kasvatamisega seotud kaevetöödele, mistõttu saavad omanikud teha enamikke igapäevase aiapidamisega seotud töid ilma neid Muinsuskaitseametiga kooskõlastamata. Kuna vastavad selgitused on kaitsekorra seletuskirjas toodud, ei pea me otstarbekaks kaitsekorra eelnõu ega seletuskirja teksti muutmist. Täiendavalt selgitasid Muinsuskaitseameti arheoloogid aiapidamisega seotud piiranguid kaitsekorra koostamisel ajal 14.04.2023 ilmunud artiklis.¹

2. Nõustuda ettepanekuga ja määrata F. R. Kreutzwaldi tn 16 asuv hoonele B-kaitsekategooria asemel C-kaitsekategooria. 1972. aastal arhitekt P. Lauri projekti järgi ehitatud spordikooli hoone (aadressiga F. R. Kreutzwaldi tn 16) esindab Võrus vähe esinevat monumentaalset ja lakoonilise joonega modernismi ning on arvatud XX sajandi väärtusliku arhitektuuri nimekirja². Kümnekond aastat hiljem valminud hoone teine pool (aadressiga Katariina allee 11), kus asub praegu Vana-Võromaa Kultuurikoda, on juba osaliselt rekonstrueeritud, ning see on eelnõuga määratud C-kaitsekategooriasse. Kaitsekorra koostamise ja kooskõlastamise protsessi ajal on väljastatud ehitusluba ka hoone F. R. Kreutzwaldi tn 16 asuva spordikooli osa rekonstrueerimiseks. Lähtuvalt hoone hetkeseisust ja rekonstrueerimisprojekti järgsest terviklahendusest ei ole selle osaline säilitamine vastavalt B-kaitsekategooria nõuetele enam vältimatu ega otstarbekas. Oluline on hoonekompleksi sobivus ajaloolisse linnaruumi, mille tagamine on võimalik Võru linna miljöörväärtuslikel aladel ette nähtud nõuetega.

3. Mitte nõustuda ettepanekuga muuta Lembitu tn 2 asuva hoone kaitsekategooriat. Lembitu tn 2 hoone ehitati Võru kesklinnas asuvale ajaloolisele krundile sõjas hävinud hoonestuse ja nõukogudeaegse haljasala asemele 1992. aastal. Hoone projekteerijateks olid arhitektid J. Huimerind, J. Kessler, A. Rekkaro ja M. Tomiste. Muinsuskaitseameti Võru kaitsekorra koostamise töögrupp määras hoone B-kategooriasse, kuna tegu on keskkonda sobituva 20. sajandi lõpu postmodernistliku arhitektuurikeele ilmeka näitega. Hoone on võetud ka XX sajandi väärtusliku arhitektuuri nimekirja³.

Eelnevast lähtuvalt on Muinsuskaitseamet seisukohal, et Lembitu tn 2 asuv hoone väärrib B-kategooriat ja sellest tulenevaid kaitsemeetmeid, et tagada ka edaspidi selle suuremahulise ja Võru muinsuskaitseala südames asuva hoone säilimine kui 20. sajandi lõpuperioodi linna-ehituslikku struktuuri iseloomustav näide. Samad põhjendused on ära toodud ka Muinsuskaitseameti poolt 10.10.2024 Lembitu tn 2 hoone omanikule saadetud vastuskirjas.

Kultuuriministeerium teeb eelnevast lähtuvad muudatused kaitsekorra seletuskirjas ja selle lisas 3 ning suunab kaitsekorra seejärel Vabariigi Valitsusele vastuvõtmiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Märt Volmer

ministeeriumi nõunik kultuuriväärtuste asekanstleri ülesannetes

Teadmiseks:

Muinsuskaitseamet

Reesi Sild 628 2381, Reesi.Sild@kul.ee

¹ <https://tartu.postimees.ee/7753409/helena-kaldre-koogivilja-voi-lillepeenrad-rikastavad-parandit>

² <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture>

³ Samas